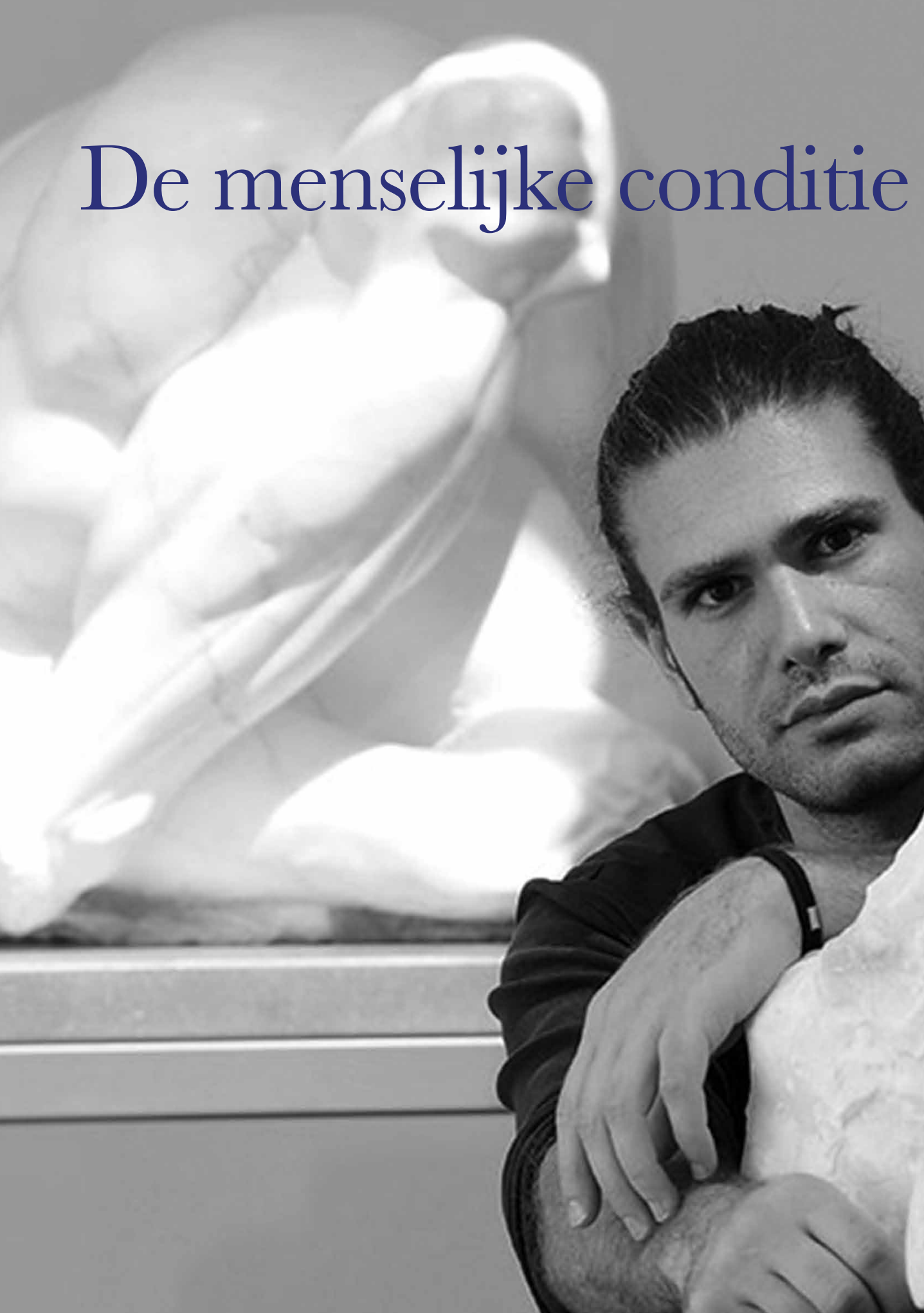

De menselijke conditie

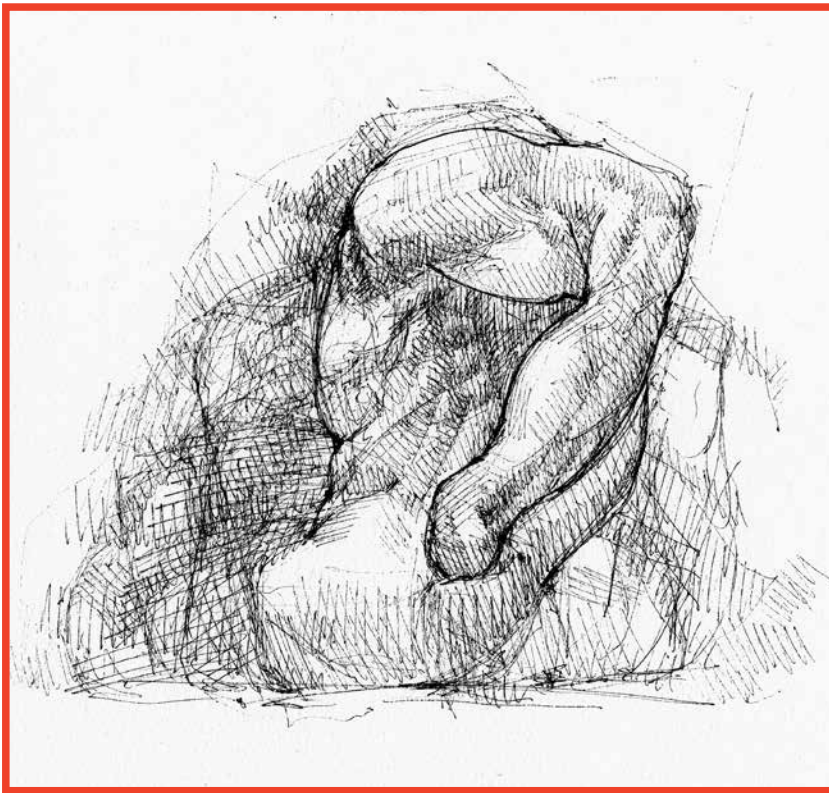

in marmer

Athar Jaber exposeert in Rome

Wereldburger Athar Jaber (°1982) groeide op in Italië. Voor hij in Antwerpen terechtwam om er beeldhouwkunst te studeren aan de Academie spendeerde hij zijn vrije tijd bij Michelangelo's meesterwerken. Tegenwoordig kiest hij ervoor om op een ambachtelijke manier te werken. De Academia Belgica in Rome pakt uit met zijn impressionante werk. Hilde Van Canneyt praat met Jaber over zijn werk en zijn keuzes.

Jaber: “Ik wilde een hedendaagse versie maken van slaven”

Je bent geboren in Rome, maar groeide op in Florence. Beïnvloed door de schoonheid van de betere kunstgoden, begon je al snel hun wereldberoemde sculpturen te schetsen.

Jaber: Het was mijn lievelingstijdverdrijf. Ons huis in Florence bevindt zich op 100 meter van de Galleria dell'Accademia, daar waar David en de Slaven van Michelangelo tentoongesteld staan. Elk vrij moment dat ik had, ging ik naar het museum om ze te observeren en na te tekenen. Maar als de rij aan de inkom te lang was, ging ik naar het centrum van de stad om beelden te bestuderen. Hierdoor is langzamerhand mijn liefde voor de beeldhouwkunst ontstaan. Niet vanzelfsprekend aangezien mijn familie volledig uit schilders bestaat.

In 2004 besloot je te studeren aan de Koninklijke Academie van Antwerpen. Je studeerde er af met een meer dan levensgroot sculptuur van 500 kilo uit Carraramarmer. Dit was het startschot voor je ‘Opus 4’ reeks, die uit vier sculpturen bestaat. We zien er realistisch-classicistisch uitgewerkte naakte lichaamsdelen in een twistdans met het rauwe Carraramarmer.

Jaber: De uren die ik doorbracht in de Galleria dell'Ac-

cademia, hebben een grote invloed gehad. Toen ik aan de reeks startte, wilde ik een hedendaagse versie maken van Michelangelo's slaven. De thematiek is tijdloos: de geest gevangen in een lichaam.

Je wilt ook bewust de traditie van het marmerkappen, wat de laatste jaren niet meer zo'n rol speelde, actualiseren. Ook het perfect afwerken en afschuren van de marmer bijvoorbeeld, is iets wat in de hedendaagse kunst niet meer zo belangrijk is.

Jaber: Integendeel, je ziet tegenwoordig dat het afwerken van marmeren beelden maniakale proporties aanneemt. De beelden worden zelden nog gemaakt door de kunstenaars zelf, die er weinig over weten. Het wordt uitbesteed aan gespecialiseerde firma's die vaak met moderne technologieën werken. Hier is niets mis mee, alleen is het werk gericht op een eindproduct en worden geen mogelijke alternatieven meer overwogen. Hedendaagse marmeren beelden hebben tegenwoordig meer gemeen met industrieel design dan met beeldhouwkunst. Ik geloof dat door de opkomst van nieuwe technologische ontwikkelingen met 3D-tekenen en -printen, de beeldhouwkunst in een fase zit die gelijkaardig is aan de situatie waarmee schilderkunst te maken had toen fotografie in opkomst

Foto's van links naar rechts:
volgen

Michelangelo's

was. Juist door deze ontwikkelingen, beschouw ik het zelf kappen van de beelden als een niet te onderschatten conceptuele keuze.

Ik ben er niet zo in thuis, maar zo'n blok marmer zoeken om in te kappen, hoe gaat dat in zijn werk? Ga je daarvoor zelf naar Carrara?

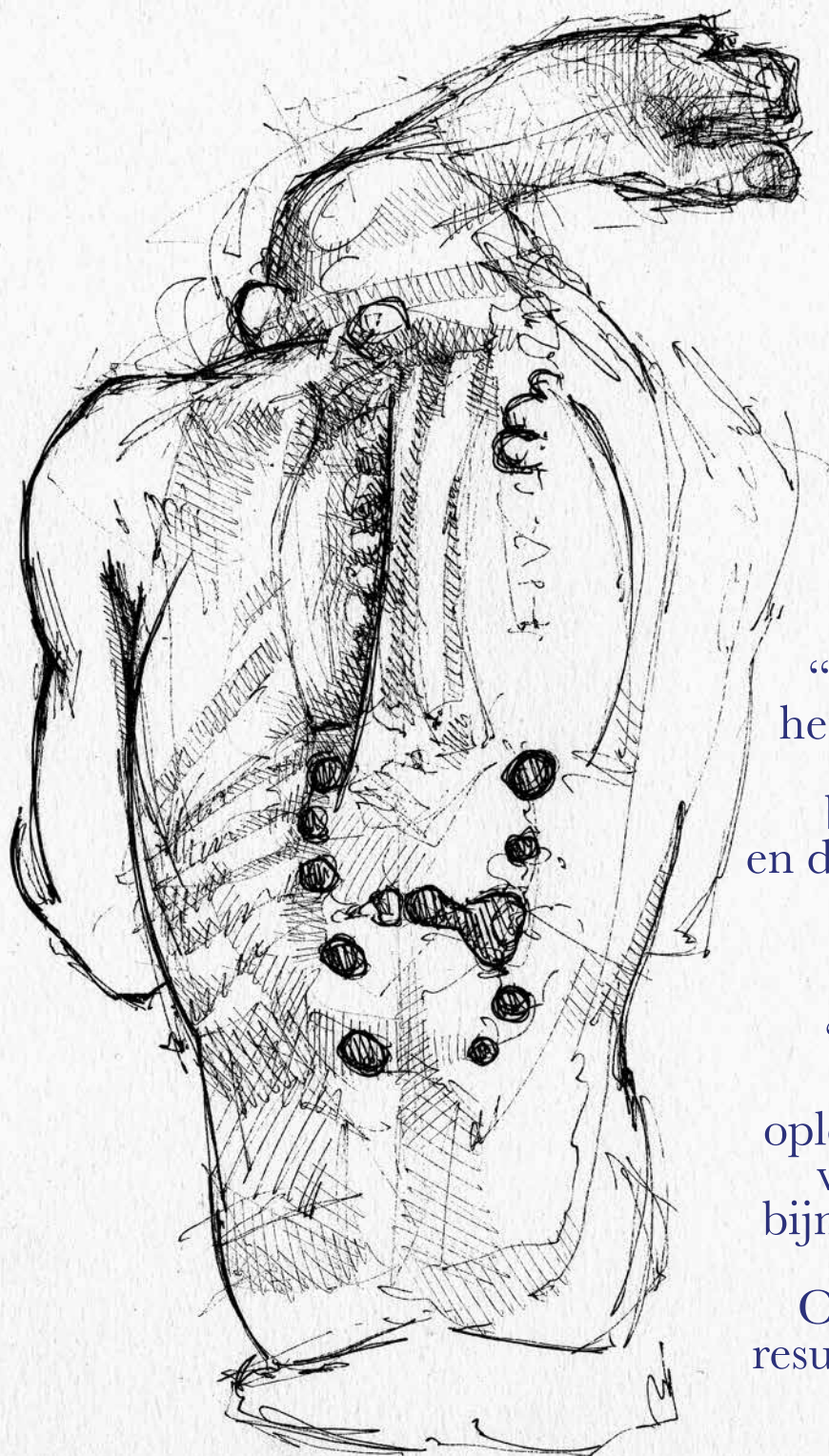
Jaber: Voor mijn eerste blok - ik was nog student - heb ik eerst een zomer lang als kelner gewerkt om geld te sparen. Daarna ben ik naar Carrara gegaan op zoek naar een blok marmer dat binnen mijn budget lag. Het was lang zoeken, ongeveer een week, in de bergen, de groeven, de zagerijen. Uiteindelijk heb ik bijna instinctief voor een mooie statuario marmer gekozen. Het was relatief goedkoop omdat er een grote barst in zat, die het blok in twee onregelmatige stukken verdeelde. Uiteindelijk zijn daaruit de eerste twee beelden van Opus 4 gekomen. Zoals met alle dingen, bepaalt je budget veel. Ik houd van het accepteren van beperkingen en daar iets mee doen. Je kijkt naar de kwaliteit van de kristallen, de kleur van het marmer en of er barsten of 'haartjes' - kleine scheurtjes - zijn. Meestal is er ook een niet logisch te verklaren aantrekking tot een bepaald blok. Noem het liefde op het eerste gezicht...

Kap je in je eentje of heb je assistenten? En werk je liefst in stilte of mogen er wat deuntjes opstaan?

Jaber: Omdat ik zelf op de steen improviseer, kan ik de hulp van assistenten niet gebruiken. Elk 'kapspoor' dat ik maak, kan het laatste zijn. In die zin is het beeld altijd af. Ik heb een fascinatie voor onafgewerkte werken: Bachs Die Kunst der Fuge, Gogols Dode Zielen, films van Orson Welles ... Daarnaast beperkt de aanwezigheid van anderen mij in mijn vrijheid. In mijn atelier kan ik de realiteit naar mijn hand zetten en daarom werk ik liever alleen. Muziek daarentegen, is heel belangrijk; als ik verkennend of intensief werk moet doen, dan heb ik graag iets onbekends of hedendaags, terwijl ik in de rustige afwerkingsfase graag vergezeld word door vertrouwde vrienden: Bach of Beethoven.

Wat is trouwens je mooiste moment tussen het idee in je hoofd en de afgewerkte sculptuur? Het moment waarop je denkt: "Daarvoor doe ik het."

Jaber: Als ik fouten maak... dan ontstaat er een moment waarop ik me ongemakkelijk voel, want er is iets niet volgens plan gegaan. Een moment van crisis. Er dient een oplossing gezocht te worden. Vaak moet je buiten de lij-

Jaber:
“Ik houd van
het accepteren
van
beperkingen
en daar iets mee
doen”

“Het vinden
van een
oplossing is een
verlichtende,
bijna extatische
ervaring.
Omdat je een
resultaat bereikt
dat je nooit
had kunnen
bedenken.
Je overstijgt
jezelf.”

nen denken om deze fout te beginnen zien als een kans om nieuwe ideeën te ontwikkelen. Dit proces kan soms maanden duren. Het is een verkenning van het beeld, maar ook van jezelf. Het vinden van een oplossing is een verlichtende, bijna extatische ervaring. Omdat je een resultaat bereikt dat je nooit had kunnen bedenken. Je overstijgt jezelf.

Naast je ‘Opus 4’-serie, zag ik op je website ook drie realistisch witte hoofden naast elkaar. Het middelste hoofd is een man met een baard. Zijn het filosofen of ...?

Jaber: Het is familie: mijn vader en twee ooms. Romeinen hadden de gewoonte om bustes van familieleden aan de inkom van hun woning op te stellen als aandelen aan hun afkomst en hun verleden. Ik wil deze genealogie niet beperken tot familieleden, maar uitbreiden met mensen die een belangrijke rol hebben gespeeld in het vormen van wie ik nu ben: vrienden en leraars. De hoofden die jij gezien hebt, zijn schetsen voor een reeks portretten waar ik nu mee bezig ben. De uiteindelijke reeks zal bestaan uit een twaalfstal marmeren portretten, weliswaar vervormd en bewerkt zoals de reeks Opus 4. Portretkunst lijkt mij interessant om te onderzoeken en om er een eigen interpretatie van te maken.

Heb je onderdak bij een galerie? Lijkt me moeilijk, want naast goede kunst brengen, is hun hoofddoel toch verkopen. Maar jouw werk wordt niet als zoete broodjes gemaakt en verkocht, vermoed ik.

Jaber: Ik werk op een ambachtelijke wijze, met zo min mogelijk gebruik van elektrisch gereedschap en volledig zonder hulp van pneumatisch gereedschap. Het is een langzaam, tijdrovend, intensief proces. Daardoor is de prijs van een beeld relatief hoog en de productie laag: ik maak gemiddeld één beeld per jaar. Daardoor ben ik tot nu toe geen galerie tegengekomen die bereid is om mij te steunen in dit proces. Ik stel dan ook vaak buiten de commerciële sector tentoon: in privékring, zoals bij iemand thuis, of bij verenigingen en culturele instellingen, zoals op dit moment in de Academia Belgica te Rome. Het lesgeven aan de Academie van Antwerpen permittiert mij om deze luxepositie te behouden zonder mijn werk te compromitteren.

Kan je iets vertellen over je expo ‘Terrible Beauty’ in de groene marmerhal van de Academia Belgica in Rome? Heb je de titel zelf gekozen?

Jaber: Het is een mooi toeval dat ‘Terribile Bellezza’, de Italiaanse titel van de expo, bijna gelijktijdig loopt met de film ‘La Grande Bellezza’ die ook Rome als achtergrond heeft. De titel werd door curator Johan Pas gekozen. Ik

heb de link met de film pas in Rome gelegd en heb hem nog niet kunnen vragen of dat bewust werd gedaan.

Voor mij is dit een belangrijke tentoonstelling. Het is de eerste in Italië, en dan ook nog in mijn geboortestad. Een terugkeer naar de oorsprong. Veel van de beelden waarnaar ik verwijs worden in deze stad bewaard. Het beeld dat in de expo tentoongesteld wordt (Opus 4 nr.2) is bijvoorbeeld deels geïnspireerd op De Stervende Galliër dat zich in de Capitolijnse Musea bevindt. De perceptie van een werk verandert drastisch afhankelijk van waar het gepresenteerd wordt. In Rome maken marmeren beelden en ruïnes deel uit van de dagelijkse realiteit en zo’n beeld wordt er anders bekeken en ervaren dan hier in België. Bijvoorbeeld, niemand in Rome vindt het zo bijzonder dat ik met marmer werk. Het is misschien nodig om dit sensationele aspect weg te denken, zodat de essentie van het beeld tot haar recht kan komen.

Wat is de maatschappelijke relevantie van je werk?

Jaber: Die is er niet - in de zin van wereldverbetering of een bepaalde politieke overtuiging. Kunst mag niet ten dienste staan van andere idealen. Ik heb ook niet de pretentie om een actieve boodschap te verkondigen. Wat ik probeer te doen is na te denken over de menselijke conditie, zonder deze te bekritisieren of te prijzen, en het (tijdelijke) resultaat van deze reflectie in beeldhouwwerken om te zetten. Rodin heeft ooit gezegd dat de niet te onderschatten maatschappelijke waarde van een kunstenaar het feit is dat hij een grote liefde voor zijn vak heeft. Als iedereen het vak kiest waarvan hij houdt, dan zouden we waarschijnlijk in een betere wereld leven.

Welke Belgische beeldhouwers vind je sterk?

Jaber: Wij leven in een tijd van globalisatie, waarin maatschappelijke waarheden uit verre of nabije landen ons even snel bereiken. Het lijkt mij dan vreemd om nog van nationaliteiten te spreken. Ik voel mij niet meer echt met een land verbonden: ik heb Iraakse ouders, maar ben nooit in het land geweest. Ik ben in Italië geboren en ben er opgegroeid tot mijn zestiende, met korte uitstapen naar Jemen en Moskou. Daarna heb ik zes jaar in Nederland gewoond en nu ben ik al tien jaar in België. Ben ik een Iraakees, Italiaan, Nederlander of Belg? Soms verlang ik ernaar om bij een land te horen. Het maakt alles simpeler. Maar anderzijds ervaar ik nu zelf dat het niet belangrijk is welk paspoort iemand heeft. Als mensen delen wij allemaal dezelfde conditie.

Mooi gezegd Athar! | H.V.C.

Terribile Bellezza
03.04.2014-03.07.2014
www.academiabelgica.it